

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quæ sint credenda necessitate medii, vel præcepti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

poterit assensum mysterii tanquam conclusionem inferre: imo homines rudes, etiam apprehensa auctoritate Divina, forte tamen in eodem signo nondum agnoscunt connectionem cum mysterio: adeoque primum pro posteriori per actum distinctum huic assentientur.

594. Ob. 7. Juxta nos, qui concessis præmissis in syllogismo negaret consequentiam, esset hæreticus: sed hoc non videatur dicendum: ergo. Confir. Qui in prima sua conversione primò affirmaret auctoritatem DEI per præmissas, & casu impeditur ab actu conclusionis, jam vi præmissarum subiiceret intellectum Divinæ auctoritatis: ergo juxta nos acquireret habitum fidei: consequens est falsum; quia habitus fidei non infunditur adultis, antequam actus proprius illius sit elicitus: ergo. Resp. Hæc objectio, non tam impugnat hanc assertionem, quam superius positam, quod scilicet conclusio objectiva sit de fide: sed quidquid de hoc sit, retorquo argumentum, in conclusione Theologica, qua infertur, e. g. Christum esse DEUM; nam qui in hac negaret consequentiam, eodem modo esset hæreticus, in forma. dist. ma. si negaret tantum consequentiam formalem, seu bonitatem syllogismi artificiale, esset hæreticus. neg. ma. si negaret consequentiam objectivam. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conseq.

Ad confir. Vel talis primò conversus affirmaret auctoritatem DEI per actus fidei, vel tantum per alias præmissas. Si secundum: neque posset inferri ex ipsis actus fidei, nec talis acquireret habitum fidei; quia hic non infunditur ante actum proprium fidei: nec etiam sufficit quilibet subiectio intellectus ad fidem; alias, si post piam affectionem impeditur actus fidei, deberet tamen habitus infundi. Si primum: rursus est quæstio inter doctores, an habitus fidei infundatur ante gratiam, vel non: si non infunditur, res iterum est clara: si infunditur, & quidem post quemvis actum fidei, etiam tali infundetur: si autem exigitur certus actus, e. g. de DEO ut existente, remuneratore, vel punitore, non infundetur. Ex his dist. 1. cons. & mi. subs. ac neg. ult. cons.

QUÆSTIO II.

De Objectis Materialibus Fidei in Specie.

ARTICULUS I.

Quæ sint credenda necessitate medi, vel precepti.

595. **D**ico 1. Ad salutem necessarius est adultis necessitate medi aliquis actus fidei formalis, seu nixus immediatè, & intrinsecè auctoritate DEI loquentis. ita omnes, adeoque, ut Suarez de fide disp. 12. sec. 2. n. 5. dicat, hoc non posse absque errore in fide negari. Loquor autem in conclusione de

actu fidei; nam de habitu aliunde certum est, cum in hac providentia esse necessarium necessitate medi, adeoque, ut sine eo nemo salvetur; nemo enim salvatur sine gratia, cui semper habitus Theologici, & morales infusi, sunt conjuncti. Probatur autem conclusio 1. ex multis Scripturæ textibus, quos vide apud eundem Eximium cit. mod. section. n. 6. maximè vero ex illo ad Hebr. 11. v. 6. *Sine fide autem impossibile est placere DEO.* Tridentinum etiam sess. 6. c. 7. ait de fide: *Sine qua nulli unquam contigit justificatio.* & c. 8. ait: *Fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere DEO.* Idem fuscus afferunt SS. Patres, Augustinus, Leo, Fulgentius, aliisque apud Suarez loc. mod. cit.

Dico 2. Non sufficit fides tantum naturalis, aut latè dicta. Prob. Est damnata propositio 23. ab Innocentio XI. *Fides latè dicta, ex testimonio creaturarum, similius motu, ad justificationem sufficit:* ergo requiritur fides strictè dicta, seu quæ revolvitur in testimonium DEI, & non in testimonium creaturarum, vel simile motu in inferius. Ulterius S. Paulus, postquam ad Hebreos, 10. v. 38. dixit: *Justus autem meus ex fide vivit:* ut explicet, de quali fide loquatur, statim subiungit c. 11. v. 1. *Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium:* adeoque loquitur de fide supernaturali, & strictè dicta, quæ scilicet est fundamentum spei supernaturalis; hujus enim fundamentum est fides praefixa revelationi, seu testimonio DEI, nobis aeterna bona, & seipsum possidendum promittens: & fides, quæ tendit in ea, quæ nondum apparent: de qua etiam fide paulo post addit Apostolus, sine ea impossibile esse placere DEO.

Sed & Tridentinum sess. 6. can. 3. de justificatione, sic definit: *Si quis dixerit, sine præveniente spiritu Sancti inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit:* ergo loquitur de fide supernaturali. Dum autem idem Concilium ead. sess. 6. agens de modo præparacionis ad justificationem, ait, quod eatenus homines ad eam disponantur, quatenus sunt credentes, vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt, planè indicat fidem, quæ requiritur, non esse qualemque latè dictam, sed nixam revelatione Divina.

596. Dico 3. Actus fidei ita necessarius est adultis, ut per se debeat elici re ipsa, nec sufficiat elicitus in voto. ita cum communissima Suarez cit. disp. 12. de fide sec. 2. n. 12. Dixi per se; nam, si per accidens fieret, ut infans baptizatus abstraheretur inter barbaros, inter quos nihil de religione audiret, & aliquo exiguo tempore vivens post rationis usum, nihil contra legem naturalem graviter peccaret, atque sic moreretur, videntur Suarez, ibidem n. 16. Lugo, & Maurus, censere, talem non ut adul-

tum:

tum, sed ut quasi infantem probabiliter salvandum. Prob. conclusio hac ipsa communissima auctoritate doctorum, qui textus Scriptura explicant, de actu fidei re ipsa elicito. Insuper doctores advertunt, Christum Marci 16. v. 16. dixisse: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: postea autem de sola fide subiunxit: Qui vero non crediderit, condemnabitur: & ex his Domini verbis inferunt, magis necessariam esse fidem, quam baptismum: cumque hic sit necessarius, saltem in voto, illam necessariam esse re ipsa.* Iidem advertunt, S. Paulum ad Hebr. 11. ubi probat, fidei justificatos fuisse Patres antiquos, semper afferre exempla fidei re ipsa elicita, & non tantum habitæ in voto.

597. Confir. 1. ex Haunoldo l. 3. tr. 1. c. 8. n. 380. Si sufficeret fides in voto, tunc fides omnium articulorum fidei esset eodem modo necessaria (nam omnium fides est necessaria in voto, estque medium institutum ad salutem, adeoque omnium fides est necessaria necessitate medii in voto) sed hoc est falsum: ergo fides aliquorum debet esse necessaria necessitate medii re ipsa, & non tantum in voto. mi. est clara; nam omnes Theologi faciunt discrimen inter articulos fidei, dicuntque, aliquorum fidem esse magis necessariam, quam aliorum: & vel maximè necessariam esse fidem articuli de DEO remuneratore, cuius fidei necessitatem specialiter commendat S. Paulus ad Hebr. 11. v. 6. dum ait: *Credere enim oportet accedentem ad DEUM; quia est, & inquit in rebus se, remunerator sit.* Nec Theologi tantum volunt dicere, fidem unius articuli esse magis necessariam, quam alterius, necessitate præcepti: sed etiam esse magis necessariam necessitate medii. videri etiam potest Suarez de fide disp. 12. sec. 2. n. 12.

598. Dico 4. Fides explicita DEI, non tantum ut existentis, sed etiam ut remuneratoris supernaturalis, est adultis necessaria necessitate medii. ita omnes, maximè post Innocentium XI. damnantem hanc propositionem 22. *Non nisi fides unius DEI necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita remuneratoris.* Infurter etiam hæc conclusio ex textibus, paulò ante citatis, quibus dicitur, credi debere de DEO, quod sit, & quod remunerator sit: item, fidem esse substantiam rerum sperandarum, scilicet à benignitate DEI remuneratoris. Ubi notat Suarez disp. 12. de fide sec. 3. n. 8. omnes auctores intelligere remuneratorem supernaturalem; quia ut talis est fundamentum spei, quæ tendit ad supernatura lia.

599. Ulterius notat idem Eximus cit. disp. 12. de fide sec. 3. n. 3. posse per fidem credi in DEUM verum, licet per ignorantiam inculpabilem aliquid faltum de illo per alium actum cogitetur; nam rusticæ ex invincibili ignorantia sepe aliquid affingunt DEO, quod ei non competit: imò Theologi etiam circa prædicata DEI, maximè contingentia, sibi contrarii sunt: altera igitur eorum

pars debet falsi aliquid de eo opinari. Verum igitur DEUM credit, qui eum sub tali conceptu credit, ut discernat eum ab omnni creatura, & insuper credat, eum esse esum̄ perfectum, primum rerum omnium principium, summè sapiens, omnipotens, omniscium, cui summus cultus, & summa fides debetur. Per remuneratorem autem intelligitur DEUS summè providus, & justus, qui cuique juxta merita sua reddit mercedem: quin etiam veniam, gratiam, atque beatitudinem, dare paratus est: contra etiam ipsum offendentibus, infligere penas. Addo huc obiter, dici, DEUM cognosci ut objectum naturale, quatenus cognoscitur sub prædicatis, quæ naturali lumine possunt cognosci: sub aliis vero prædicatis, quæ ex supernaturali tantum illustratione agnoscentur, dicitur, cognosci ut objectum supernaturale.

600. Dico 5. Fides explicita mysterii SS. Trinitatis, vel Incarnationis Christi, aut Christi redemptoris, re ipsa habita, probabiliter non est necessaria necessitate medii, quamvis sit necessaria necessitate medii saltem in voto, sicut baptismus, ut recte Suarez de fide disp. 12. sec. 4. n. 18. Conjungo utrumque mysterium; quia de utroque videtur esse par ratio: nec potest recte intelligi unum sine altero, ut consideranti facile patet. Conclusionem hanc tenent Suarez de fide. disp. 12. sec. 4. n. 11. Haunoldus l. 3. tr. 1. c. 8. n. 406. & 407. Illsung tr. 3. disp. unica art. 1. n. 32. Lugo de fide disp. 12. sec. 4. n. 91. (ubi ait, hanc esse inter nos recentiores communem) & alii multi apud Layman l. 2. tr. 1. c. 8. n. 5. qui hanc sententiam saltem æquè probabilem censem.

Prob. conclusio 1. negativè; quia tam gravis necessitas, nec ex Scripturis, nec ex Patribus, nec ex alio medio, potest ostendi; nam loca, aut testimonia Scripturæ, vel Patrum, quæ adducuntur, ad summum probant necessitatem medii in voto. Prob. 2. etiam aliqualiter positivè. Ut argumentatur Suarez, non possunt omnes articuli fidei simul tradi: ponatur ergo catechumenus, qui postquam credidit, DEUM esse, & supernaturalem remuneratorem esse, atque attritionem de peccatis elicuit, incidat subito in morbum, & defectum sensuum, aut amentiam: talis planè debet baptizari: ergo debet, saltem posse consequi absque explicita reali fide in Christum. Pariter, si quis in sylvis nihil de Christo audisset: at legem naturalem servasset: postea autem illuminaretur, ut agnosceret DEUM supernaturalem remuneratorem: cur talis non posset, DEUM supernaturaler super omnia diligere, & salvare? Certe dicere, DEUM tales casus non permisurum, est gratis id dicere: sicut etiam dicere, DEUM semper talem illuminaturum quoque de Christo, est absque necessitate miracula multiplicare.

601. Dicere autem, DEUM tali homini non daturum auxilium, ad diligendum DEUM super omnia, quoad usque is prius sit instructus de mysteriis SS. Trinitatis, aut incar-

incarnationis, non esset conveniens bonitati Divina; quia restringeretur benignitas DEI in lege nova; in antiqua enim lege, explicita fides de SS. Trinitate, aut de Christo, non fuit necessaria. Accedit, quod talis homo in sylvis, qui non haberet occasionem discendi mysterium SS. Trinitatis, vel Incarnationis, quidquid faceret, justificari non posset: nisi pro rōbus miraculose ei notitia de SS. Trinitate, & incarnatione ingereretur: quod DEUM semper facturum non probatur, eo ipso; quod non probetur ea notitia necessaria, videri potest Suarez *cit. disp. 12. de fide. sec. 4. a n. 11.* ubi hanc rationem fusē dedit.

Aliud est, quod DEUS in hac provisio-
nem nolit concurre ad actum charita-
tis cum eo, qui tantum credit DEUM esse,
non autem credit esse remuneratorem. nam
hoc probatur, tum ex omnibus illis ratio-
nibus, quibus probavimus, hanc fidem ex-
plicitam reip̄a esse necessariam necessita-
te medii: tum etiam ex eo, quod istud præ-
dicatum DEI sit longe facilius agnoscibile,
& consequenter facienti, quod est in se, non
sit absconditum. Confirm. à Medina, Sa, &
alii. Inter Christianos videntur reperiri ali-
qui ita rudes, ut ista mysteria vero concep-
tu non videantur apprehendere, conse-
quenter explicitè non credere: ergo. Et quid
dicendum de mutis, & simul surdis, à nativ-
itate, qui difficulter verum conceptum de
hīs mysteriis edoceri possunt? nam per
signa a verbis distincta vix, aut ne vix qui-
dem poterit ingenerari verus conceptus my-
sterii SS. Trinitatis, cui nihil in terris vel à
longe eit simile: & tamen, si isti homines
adulti sint, fidem necessariam necessitate me-
dii habere debent.

602. Dico 6. Necessitate gravis præ-
cepti omnes fideles debent credere explicitè
reip̄a quod substantiam, quæ in sym-
bolo Apostolorum continentur. ita commu-
nis cum S. Thoma 2. 2. q. 2. ab art. 5. usque ad
8. & Suarezio de fide *disp. 13. sec. 4. n. 5.* Prob.
Hanc fidem exigunt Concilia, Agathense,
Bracharense, & Cabilonense, apud Haunol-
dum 1. 3. tr. 1. c. 8. *controv. 5. n. 409.* &
sumitur ex C. Baptizandos. 58. & C. Non li-
ceat. 59. *disp. 4. de Conférat.* Ratio ulte-
rior est; quia Christianus debet saltem pri-
maria capita suæ religionis explicitè crede-
re: atqui ista continentur in symbolo: ergo.
Et videntur sanè ideo Apostoli symbolum
confessisse, ut fideles haberent compendi-
um eorum, quæ nōsse deberent.

603. Notandum autem 1. ex Suarez de fide *disp. 12. sec. 3. n. 1.* quod fides explicita
sit duplex. Una est perfecta, atque distincta,
per quam quis non solum assentitur mysterio,
sed etiam scit, illud explicare, & aliquam ejus
rationem reddere: quæ fides non requiri-
tur ab omnibus; cùm non omnes ejus sint
capaces; nec rudes eam communiter habe-
ant. Altera est minus perfecta, per quam
res in se, & sub propria ratione creditur: cui
opponitur fides implicita, vel confusa, quæ
scilicet aliquid credit, tanquam in alio uni-

versali materiali objecto contentum: & hanc
fidem explicitam, circa mysteria in symbo-
lo contenta dicimus, quoad substantiam es-
se necessariam necessitate præcepti.

Notandum 2. dici, ea debere cre-
di quoad substantiam, hoc est, quoad prin-
cipalia objecta (qualia videtur Haunoldus 1.
3. tr. 1. c. 8. n. 409. velle inesse aliqua sal-
tem singulis articulis) non tamen quoad ea,
quæ sunt tantum dicta tanquam accidentia,
e. g. quod Pilatus fuerit judex, qui Christum
condemnavit. Disputant tamen adhuc
doctores, quænam propriè dicenda sint spe-
ctare ad substantiam, quænam ad acciden-
tia: sed hoc speculativè fusus examinare
non videtur valde utile; cùm vix aliquid
solidi possit statui, & in praxi utique fide-
les debeat instrui de omnibus, quæ in to-
to symbolo continentur.

604. Quæ autem debent explicitè cre-
di, debent credi sub aliquo vero conceptu:
sufficit tamen, si conceptus iste sit imper-
fectus; nec enim rudes, vel rustici, debent
subtilitates quascunque intelligere. Sic e. g.
debent fideles omnes credere, Christum es-
se DEUM, & hominem, nec esse duos Chri-
stos, vel duas personas: non autem de-
bent credere, vel intelligere, quomodo hu-
manitas unita sit hypostaticè Divinæ Personæ:
debent credere carnis resurrectionem: non
autem intelligere, quomodo ea contingat.
Haunoldus. 1.3. tr. 1. c. 8. n. 410. censet, esse
quoque gravem obligationem, ut quis sciat
formare crucem, atque, hanc esse commu-
nem doctorum: ipsum autem symbolum
memoriā tenere, quod substantiam, non est
saltem graviter præceptum, id, quod Suarez
de fide disp. 13. sec. 5. n. 8. afferit, tanquam
certum: qui etiam *sec. præc. seu 4. n. 12.* af-
ferit, non constare sufficienter de præcepto
gravi sciendi memoriter orationem Domini-
nicam: quanquam utique valde turpe, &
fors aliquando per accidens, saltem ratio-
ne scandali, graviter peccaminosa esse pos-
set hæc negligentia, & ignorantia.

605. Dico 7. Debet quivis fidelis scire,
vel nōsse ea sacramenta quoad substantiam,
quæ ipse debet suscipere; unde quivis adul-
tus fidelis, qui peccare potest, debet scire
fructum, & obligationem, ac dispositio-
nem necessariam, ad dignè recipienda sacra-
menta, baptismi, poenitentia, & Eucharistia;
quia debet utique quivis nōsse ea, ad quæ
dignè recipienda obligatur. Debet etiam
quivis scire præcepta decalogi; nam hæc
quivis debet observare. Non quidem requi-
ritur, ut quis memoriter, & ordine ver-
borum, ea recitare sciat: sed tamen requi-
ritur, ut singulorum substantiam ita teneat,
ut pro occasione sciat, hoc esse faciendum,
vel fugiendum. Pariter etiam debet quivis
nōsse præcepta Ecclesiæ, saltem prima
quatuor, quæ quævis concernunt: uno
verbo: debet quivis necessitate præcepti
nōsse ea omnia, quorum notitia ad vitam
Christianæ ducendam omnibus in communi-
necessaria est; cùm enim quivis teneatur ad
vitam sic agendam, tenetur etiam ad pro-
curan-

curanda media, sine quibus vitam debito modo agere non potest: inter quæ præcipue est notitia dicta.

606. Hactenus dicta pro fidelibus in genere, non sufficiunt cuique in specie, ut est per se clarum; nam in specie quilibet debet habere tantam notitiam mysteriorum, & etiam moralium præceptorum, quanta necessaria est ad rite fungendum officio suo, & vitam pro suo statu pœ, & justè, seu vere Christianè ducendam, itemque actiones suas omnes rite peragendas. Unde, e.g. qui vult matrimonio jungi, debet scire hujus sacramenti fructum, finem, & obligacionem, ac dispositionem, ad id recipiendum necessariam: & sic de aliis. Item plura debet scire civis, quam rusticus: mercator, quam alius, circa licentiam contractuum: plura item advocatus, & judex, quam partes litigantes. Maxime autem debent præ aliis docti esse animarum pastores, à quibus istæ normam vivendi debent accipere. Hinc gravis peccati rei sunt, qui consciū suæ incitiae se gravibus negotiis temere miscent, & acceptant officia, quibus dein ex ignorantia culpabili male administratis gravia damna in alios emergunt.

607. Dico 8. Non sufficit, mysteria fidei semel credidisse: sed debent per se, ex obligatione ipsius præcepti fidei, actus fidei sèpius elicere. ita defacto certa post Alexandrum VII. & Innocentium XI. qui damnaverunt propositiones hac de re varias: & in primis Innocentius XI. hanc 65. Sufficit illa mysteria semel credidisse, item 16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum sc. item 17. Satis est, actum fidei semel in vita elicere. Rursum Alexander VII. hanc 1. Homo nullo unquam vita sua tempore tenetur, elicere actum fidei, spei, & charitatis, ex vi præceptorum Divinorum, ad eas virtutes pertinentium: quibus affines sunt aliae tres damnatae ab Innocentio XI. scilicet 5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis DEI semel tantum in vita elicere, condemnare non audemus. & 6. Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga DEUM. & 7. Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, qua justificari possimus.

608. Sed quæres, quoties igitur detur per se, ratione præcepti fidei, obligatio elicendi actum fidei. Resp. breviter, & ex occasione hujus questionis, de actibus omnium trium virtutum Theologicarum; cum de omnibus tribus per ratio esse videatur. In primis, ut ex propositione 6. Innocentii XI. inferitur, non potest quis tales actus differre ultra quinquennium, & si quis id faceret, speciali peccato, contra præcepta positiva harum virtutum, graviter peccaret: sed nimis etiam laxum mihi videtur, quod quis usque ad quinquennium possit, eos actus differre; etsi enim oppositum necdum damnatum sit, non ideo est verum, ut Pontifex ipse testatur, dum sub finem Constitutionis ait, se dam-

nando istas, non propterea alias prepositio-nes approbare.

609. Dico itaque 9. Quivis fidelis re-
netur per se, & sub gravi peccato, saltem se-
mel intra annum, actum fidei, spei, & chari-
tatis, elicere. ita Gormaz de actu charita-
tis in tract. de charitate n. 106. & par est
ratio de actibus aliarum virtutum Theolo-
gicarum: imò major de actu fidei; cùm hic
magis necessarius sit, ad vitam Christianam,
& reliquarum virtutum exercitum, tan-
quam fundamentum omnis justitiae. Prob.
conclusio. Actus isti debent elicere intra ta-
le tempus, ut non posit dici, eos nimis diu
differri, ne scilicet nimis diu obliviscamus
DEI, non credendo: vel tantum creaturas
desideremus, & amemus, non sperando, nec
amando creatorem, quod utique per se
graviter indecens est: atqui, si actus isti
diferantur ultra annum, certè censentur ni-
mis diu differri, ut in simili videtur sentire
Ecclesia, quæ ideo confessionem, & Eucha-
ristiæ sumptionem annuam præcipit; quia
alijs videtur nimis diu differri: ergo.

Nec dici potest, hanc obligationem an-
nuam esse nimis gravem; eamque sufficien-
ter non probari; nam sufficienter probatur
ex ipsa sat manifesta indecentia ulterioris di-
lationis: deinde gravis non est hæc obligatio:
certè erubesceret quivis Christianus, si de
se deberet fateri, quod ipsi difficile accidat,
semel intra annum elicere actum fidei, spei,
aut charitatis: imò etiam videtur, quod erub-
escere deberet, si diceret, sibi difficile esse,
aliquoties per annum talem actum elicere;
unde in conclusione dixi saltem semel; nec
enim negare velim, fors aliquanto sèpius
dari hanc obligationem.

610. Dico 10. Præceptum istarum vir-
tutum etiam per se obligat, in initio, & fine
vitæ moralis, seu usus rationis. Intelligen-
da autem est conclusio de initio, & fine vi-
tæ moraliter sumpto, ut scilicet sub initium
vitæ non diu differantur actus virtutum istarum:
& circa finem vitæ, moraliter accep-
tum, seu quando videtur finis iste morali-
ter adesse, iterum eliciantur. Hæc conclu-
sio ita explicata, à nemine negatur, ut etiam
ait Suarez disp. 13. de fide sc. s. n. 6. quia
omnes admittunt, hominem ad istarum virtu-
tum actus elicendos teneri, in initio, & fine
vitæ, moraliter sumptis: quin imò sunt au-
tores, qui hac obligatione non contenti,
aferunt, hominem obligari ad elicendos
hos actus, statim in primo physico instanti
vitæ moralis, seu usus rationis: de qua re
num. sequenti.

Probatur autem ista conclusio 1. hac
ipsa communissima autoritate, ex qua sè-
pius colligi debent præcepta Divina positi-
va, quæ DEUS liberè potuit ponere, vel
non ponere. Probatur 2. ratione. Finis
præceptorum, ad virtutes Theologicas spe-
stantium, est, ut DEUM agnoscamus, defde-
remus, & diligamus, tanquam primum prin-
cipium, & ultimum finem: ergo convenien-
ter dicitur, quod ista præcepta obligent in
principio, & fine vitæ; nam initium vitæ
respon-

respondet primo principio, & finis vitæ fini ultimo.

Confirm. Effet valde inordinatum, si quis evidenti credibilitate agnoscet DEUM loquenter, & diutius differret ei assentiri, seu credere: itemque, si agnitus infinitum bonum non appeteret, sed diu tantum creata desideraret: & par est ratio de amore, quem utique debet quilibet bono infinito, & agnito ut tali: nec licet diu sum amorem solis inferioribus impendere, neglecta, vel seposita supra bona bonitate: ergo est obligatio, in principio vitæ moralis DEO credendi, in eum sperandi, atque eum diligendi. Quod autem spectat ad obligationem in fine vitæ, datur etiam ratio a patritate desumpta à SS. Eucharistia, cuius sumenda præceptum obligat in articulo mortis. Ex quibus collige, eos, qui ad juvandos moribundos vocantur, inter primas curas habere debere, ut cum iis actus istarum virtutum eliciant.

611. Dico 11. Non est obligatio sub gravi eliciendi actus virtutum Theologicarum, fidei, spei, aut charitatis, statim in instanti physicè primo, aut physicè ultimo vita moralis. Ita Sanchez in *præc. decal. 1. 2. c. 35. n. 7.* Suarez *tom. 4. in 3. p. disp. 11. sér. 2. n. 14.* Vasquez, Valentia, Azor, & plures alii. Probatur. Praeceptum tam graviter, seu sub pena æterni ignis obligans, tam teneræ ætati impositum, & quidem statim implendum, non videtur consonum suavitati Divinæ providentia: ergo non datur: saltem non est asserendum, nisi valde efficaciter probetur, quod non sit. Et par, immo major est ratio de ultimo instanti vita; quia tunc homo præ imbecillitate virium corporis, & animæ, sepe non est amplius physicè, & saltem ordinariè non est moraliter potens, tales actus elicere: ergo DEUS non imposuit homini tam grave præceptum. Et punto, quod quoad hanc partem conclusionis, seu ultimum physicum instans vita, omnes autores facile nobiscum convenient.

Confirm. 1. Omnes ferme pueri laborant invincibili ignorantia istius præcepti; cum prius nondum prædicti usu rationis, nec potuerint de eo prudenter dubitare, nec in illud inquirere, nec etiam ab aliis, utpote rationis incapaces, illud discere: atqui non est censendus DEUS tale præceptum posuisse, quod saltem ordinariè nemo, quem obligare deberet, sufficienter scire possit: ergo. Confirm. 2. Ante illam quasi vigiliam rationis, pueri ad nullum præceptum obligantur, nec sunt capaces obligationis: ergo non statim videntur à DEO tam arctè, & severè obligari, præfertim, cum nullus possit discernerre primum physicè momentum, vel instans, consequenter neque possit ex certa intentione illud præceptum implere.

612. Dico 12. Sapientia adhuc præceptum fidei (& idem est de præcepto spei, & charitatis) obligat per accidentem, hoc est, non ratione sui, sed ratione accidentalis circumstantiæ, e. g. quando tentationes contra fidem insurgunt, quas quis judicat sine actu fi-

dei à se vinci non posse. 2. quando fides exteriorius profitenda est, ne scilicet verba sint mendacia. 3. sepe fides est necessaria ad actus aliarum virtutum præceptos ritè elicendos. Addo tamen sub finem, non teneri aliquem ad actum fidei elicendum toties, quoties ei articulus quidam sufficienter proponitur; nam modò tunc non contradicat, vel dubitet, potest abstrahere; alias deberet aliquis sepe, dum studet, actus tales elicere, & à studiis impediri. Verum omnes alias accidentales circumstantias, in quibus detur, vel non detur, obligatio ad actus virtutum Theologicarum elicendos, pluribus examinare, nimis foret prolixum, & potius spectat ad Theologiam moralem, quam speculativam.

ARTICULUS II.

Solvantur Objectiones.

613. **O** B. I. contra 1. 2. & 3. conclusionem. Potest elici actus charitatis ante actum fidei strictè dictum: sed per hunc potest aliquis salvari: ergo actus fidei strictè dictus, non est simpliciter necessarius, necessitate medii ad salutem. ma. prob. potest elici pia affectio supernaturalis post solam illustrationem supernaturalem: ergo etiam actus charitatis. Confirm. Sufficit ad actus aliarum virtutum actus fidei tantum virtualis, seu fidei objectiva: ergo etiam ad actum charitatis: ergo non opus est actu fidei formalis. Resp. neg. ma. ad prob. conc. ant. neg. cons. Piam affectionem non potest præcedere actus fidei; unde debet sufficere alia superna illustratio: at vero actum charitatis potest præcedere actus fidei, & insuper ex nostris argumentis constat, DEUM ita ordinasse, ut non eliciatur actus charitatis ante fidem. Ad confir. neg. ult. cons. quia non potest elici actus fidei virtualis, nisi prius elicitus sit actus fidei formalis, ut constat ex dictis n. 44. unde hoc saltem evincitur, quod non possit aliquis salutem consequi, nisi elicietur aliquando actu fidei formalis.

614. Ob. 2. Cornelius centurio *Actor.* 10. v. 2. dicitur *religiosus, ac timens DEUM*, antequam crediderit: ergo potuit etiam salvari ante fidem. Confirm. *Propositio damnata citata n. 395.* potest explicari de fide tantum naturali: ergo nihil ex ea probatur. Resp. neg. ant. Cornelius habuit utique fidem in DEUM remuneratorem, quamquam necdum haberuit explicitam de Christo, de quo inferius. *Certè Arausicanum II. can. 25.* sic definit: *Unde manifestissime credendum est, quod & illius latronis, quem Dominus ad paradisi patriam revocavit, & Cornelii centurionis, ad quem Angelus Domini missus est, & Zachei, qui ipsum Dominum suscipere meruit, illa tam admirabilis fides, non fuit de natura, sed Divine largitatis donum.* Et utique Concilium loquitur de fide Cornelii